

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
NILO JÄÄSKINEN
prezentate la 7 iulie 2015¹

Cauza C-203/14

**Consortii Sanitari del Maresme
împotriva
Corporació de Salut del Maresme i la Selva
[cerere de decizie preliminară formulată de**

Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Spania)]

„Trimitere preliminară — Competența Curții — Noțiunea «instanță dintr-un stat membru» în sensul articolului 267 TFUE — Tribunal Català de Contractes del Sector Públic — Caracterul obligatoriu al competenței organului de trimitere — Directiva 89/665/CEE — Efecte asupra interpretării articolului 267 TFUE”

I – Introducere

1. Prezenta cauză își are originea într-o cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Spania) (Tribunalul catalan pentru achizițiile din sectorul public) în cadrul unei căi de atac administrative speciale în materie de achiziții publice.
2. În cursul procedurii în fața Curții, au survenit unele îndoieli cu privire la competența acesteia, având în vedere caracteristicile Tribunal Català de Contractes del Sector Públic și ținând seama de criteriile rezultate din jurisprudența Curții pentru a califica un organ de trimitere drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE; în special, a atras atenția criteriul privind „caracterul obligatoriu al competenței” organului de trimitere.
3. Astfel, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic este un organ administrativ colegial specializat, competent să soluționeze căile de atac speciale în materie de achiziții publice. În calitate de organ specializat, acesta nu este o instanță în sensul propriu în dreptul național, iar deciziile sale au un caracter definitiv în ceea ce privește căile de atac administrative. În plus, exercitarea unei căi de atac în fața acestui organ este opțională, ceea ce ridică problema dacă poate fi calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE. Această problemă determină Curtea să interpreteze în special jurisprudența sa complexă privind „caracterul obligatoriu al competenței” organului de trimitere.
4. În conformitate cu cererea Curții formulată ca urmare a deciziei de deschidere a procedurii orale și a reatribuirii cauzei, prezentele concluzii privesc în mod specific acest criteriu al „caracterului obligatoriu al competenței” organului de trimitere, care a atras în mod special atenția Curții, precum și celelalte criterii care vor fi examinate în mod succint. Nu vom aborda, așadar, problemele de fond prezentate de organul de trimitere.

¹ — Limba originală: franceza.

II – Situația de fapt și procedura în fața Curții

5. Consorci Sanitari del Maresme, care a dorit să participe la procedura de achiziție de servicii de rezonanță nucleară magnetică organizată de Corporació de Salut del Maresme i la Selva, a introdus, la 10 decembrie 2013, o cale de atac specială împotriva deciziei comisiei de atribuire a autorității contractante în fața Tribunal Català de Contractes del Sector Públic pentru a-i fi încuviințată participarea la procedura menționată².

6. În cadrul acestei căi de atac speciale, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic a hotărât să adreseze Curții cinci întrebări preliminare³.

7. Printr-o decizie din 13 ianuarie 2015, Curtea a trimis cauza în fața Camerei a șasea și a decis, în temeiul articolului 76 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, să nu organizeze o ședință de audiere a pledoariilor. În plus, Curtea a decis judecarea cauzei fără prezentarea concluziilor avocatului general.

8. Cu toate acestea, natura jurisdicțională a organului de trimitere a generat îndoieli cu privire la competența Curții.

9. Astfel, la 9 februarie 2015, Curtea a adresat o cerere de lămuriri Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, care a răspuns printr-o scrisoare din 12 februarie 2015, primită de Curte la 17 februarie 2015.

10. Întrucât a considerat că este necesar să aibă loc o dezbatere aprofundată cu privire la problema calificării Tribunal Català de Contractes del Sector Públic drept „instanță dintr-un stat membru”, în sensul articolului 267 TFUE, Curtea a retribuit cauza Marii Camere și a apreciat că se impunea organizarea unei ședințe pentru a permite părților să își exprime eventualele puncte de vedere cu privire la problema admisibilității cererii de decizie preliminară formulate de Tribunal Català de Contractes del Sector Públic. În consecință, Curtea a dispus redeschiderea dezbaterilor în scopul examinării competenței sale în speță.

11. Ședința a avut loc la 12 mai 2015, în prezența guvernului spaniol și a Comisiei Europene. Guvernul italian, care a prezentat observații scrise cu privire la problemele de fond, nu a fost reprezentat în cadrul ședinței.

2 — Pentru un rezumat al situației de fapt din litigiul principal, a se vedea Ordonanța Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:279, punctul 2).

3 — Aceste întrebări privesc, printre altele, problema dacă prin autorități publice trebuie să se înțeleagă operatori economici în temeiul Directivei 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116), precum și înscrierea pe o listă oficială a întreprinderilor autorizate sau admise pentru a fi certificate de către organisme de certificare publice sau private.

III – Cu privire la competența Curții de a statua cu privire la întrebările preliminare

A – Observații cu privire la cadrul juridic

12. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a aprecia dacă organul de trimitere are caracterul unei „instanțe” în sensul articolului 267 TFUE, Curtea ia în considerare un ansamblu de elemente precum originea legală a organului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organul în cauză a normelor de drept, precum și independența acestuia⁴. În plus, instanțele naționale au competența să sesizeze Curtea numai dacă există un litigiu pendent pe rolul lor și dacă sunt chemate să se pronunțe în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional⁵.

13. În această privință, trebuie subliniat că împrejurarea că un organ național nu ar fi calificat drept instanță în sens propriu în temeiul dreptului național nu reprezintă în sine un factor determinant, deoarece noțiunea „instanță” în sensul articolului 267 TFUE este o noțiune autonomă a dreptului Uniunii. Astfel, Curtea a apreciat că această noțiune poate include și organe care nu sunt instanțe în sensul dreptului național⁶ și care nu fac parte din sistemul judiciar al unui stat membru⁷. Prin urmare, Curtea acordă o importanță decisivă nu calificării juridice a organului, ci mai degrabă caracteristicilor sale materiale⁸, ceea ce conduce la o apreciere a caracteristicilor structurale și funcționale ale organului de trimitere.

14. În ședință, guvernul spaniol a confirmat că Tribunal Català de Contractes del Sector Públic este un „organism responsabil de soluționarea căilor de atac” în sensul articolului 2 alineatul (9) primul paragraf din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări⁹, care poate, conform acestui articol, să nu fie de natură jurisdicțională¹⁰. Rezultă de asemenea din informațiile furnizate Curții că decizia Tribunal Català de Contractes del Sector Públic epuizează „calea administrativă”.

4 — A se vedea în special Hotărârile Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punctul 23), Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, punctul 24), Syfait și alții (C-53/03, EU:C:2005:333, punctul 29), Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:215, punctul 19), Forposta și ABC Direct Contact (C-465/11, EU:C:2012:801, punctul 17), Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 38 și jurisprudența citată), precum și Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 23).

5 — A se vedea în special Hotărârile Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, punctul 9), Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, punctul 14), Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, punctul 25), Syfait și alții (C-53/03, EU:C:2005:333, punctul 29) și Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 39).

6 — A se vedea în special Hotărârile Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), Broekmeulen (246/80, EU:C:1981:218, punctele 11 și 17), Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punctul 38), Jokela și Pitkäranta (C-9/97 și C-118/97, EU:C:1998:497, punctul 24) și Abrahamsson și Anderson (C-407/98, EU:C:2000:367, punctul 38). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Tesauro prezentate în cauza Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:245, punctul 20).

7 — A se vedea în această privință Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, punctele 53-57 și jurisprudența citată).

8 — Concluziile avocatului general Tesauro prezentate în cauza Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:245, punctul 23).

9 — JO L 395, p. 33, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 237, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice (JO L 335, p. 31).

10 — Conform articolului 2 alineatul (9) primul paragraf, „[i]n cazul în care organismele responsabile de soluționarea căilor de atac nu sunt de natură judiciară, acestea prezintă întotdeauna motivații scrise privind deciziile adoptate. De asemenea, în acest caz, trebuie să se adopte dispoziții care să garanteze că există proceduri prin care orice măsuri pretins ilegale, luate de organismul responsabil de soluționarea căilor de atac, sau orice presupus viciu în exercitarea competențelor conferite acestuia să poată face obiectul controlului judecătoresc sau al controlului de către un alt organism care reprezintă o instanță de judecată în înțelesul articolului [267 TFUE], care să fie independent atât față de autoritatea contractantă, cât și față de organismul responsabil de soluționarea căilor de atac”.

15. În opinia noastră, aceste elemente întemeiate pe dreptul național nu sunt decisive în cazul în care caracteristicile organului de trimitere demonstrează că acesta îndeplinește criteriile rezultate din jurisprudența Curții pentru a fi calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE, criterii care sunt menționate la punctul 12 din prezentele concluzii.

16. În ceea ce privește cadrul juridic particular al achizițiilor publice, având în vedere importanța acestui domeniu pentru piața internă și mai ales pentru respectarea libertăților fundamentale de circulație, legiuitorul Uniunii a armonizat în mare măsură legislațiile naționale în această privință. Cu titlu excepțional, protecția jurisdicțională a particularilor a fost de asemenea armonizată în mare măsură prin dispozițiile Directivei 89/665 și, pe cale de consecință, nu mai ține exclusiv de autonomia procedurală a statelor membre, astfel cum este aceasta încadrată de principiile efectivității și echivalenței¹¹.

17. Prin urmare, conform articolului 1 alineatul (1) al treilea paragraf din Directiva 89/665, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că, în ceea ce privește contractele circumscrise domeniului de aplicare al Directivei 2004/18, deciziile luate de autoritățile contractante pot fi supuse unor căi de atac efective și în special cât se poate de rapide, în conformitate cu condițiile stabilite la articolele 2-2f din directiva menționată, în temeiul nerespectării, prin deciziile respective, a legislației Uniunii în domeniul achizițiilor publice sau a normelor de drept intern de transpunere a acesteia. Căile de atac menționate pot include atât acțiunile introduse în fața instanțelor naționale, cât și acțiunile introduse în fața organelor cvasijurisdicționale menționate la articolul 2 alineatul (9) primul paragraf din Directiva 89/665.

18. În acest context, se ridică problema dacă, eventual, interpretarea noțiunii „instanță” în sensul articolului 267 TFUE ar trebui să țină cont de faptul că organul în cauză a fost înființat pentru a da statului membru posibilitatea de a-și îndeplini obligațiile care decurg din dispozițiile Directivei 89/665. Astfel, obligația de a interpreta legislația Uniunii în domeniul achizițiilor publice revine adesea acestor organe cvasijurisdicționale, iar în unele cazuri, obligația menționată le revine acestora aproape în mod exclusiv, dacă deciziile lor nu sunt supuse, în practică, unei căi de atac în fața instanțelor ordinare.

19. Trebuie menționat că, în jurisprudența sa privind interpretarea articolului 267 TFUE, care a rezultat în mare măsură după adoptarea Directivei 89/665, Curtea a aplicat deja criteriile privind noțiunea „instanță” în sensul articolului 267 TFUE într-un mod flexibil¹², ceea ce a permis diferitor organe responsabile de soluționarea căilor de atac, înființate de statele membre și în domeniul achizițiilor publice, să adreseze Curții întrebări preliminare¹³. Relativizând criteriile cărora subordonează recunoașterea calității de „instanță”, Curtea a considerat instanțe în sensul articolului 267 TFUE și organe administrative care se pronunță în ultimă instanță în diferite domenii ale dreptului Uniunii¹⁴.

11 — În ceea ce privește noțiunea de autonomie procedurală a statelor membre și principiile dreptului Uniunii care o limitează, a se vedea în special Hotărârile Club Hotel Loutraki și alții (C-145/08 și C-149/08, EU:C:2010:247, punctul 74 și jurisprudența citată) și eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, punctul 39). În ceea ce privește principiile efectivității și echivalenței în cadrul Directivei 89/665, a se vedea în special Concluziile noastre prezentate în cauza Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:307, punctele 20-26, 33 și 34).

12 — Avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer a criticat dur această jurisprudență „excesiv de flexibilă și lipsită de coerență necesară” în Concluziile sale prezentate în cauza De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, punctele 13, 14 și 58-64), în cauza Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2007:706, punctele 22-29) și în cauza Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:303, punctele 27-29).

13 — A se vedea în special Hotărârile Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punctele 23-38), Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1998:4), HI (C-258/97, EU:C:1999:118, punctul 18), Unitron Scandinavia și 3-S (C-275/98, EU:C:1999:567, punctul 15), HI (C-92/00, EU:C:2002:379, punctele 26-28), Felix Swoboda (C-411/00, EU:C:2002:660, punctele 26-28), Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2008:213), Forposta și ABC Direct Contact (C-465/11, EU:C:2012:801, punctul 18) și Bundesdruckerei (C-549/13, EU:C:2014:2235, punctul 22). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1997:402, punctele 36-44), Concluziile avocatului general Saggio prezentate în cauza HI (C-258/97, EU:C:1998:457, punctele 11-15), Concluziile avocatului general Mischo prezentate în cauza Felix Swoboda (C-411/00, EU:C:2002:238, punctele 13-20) precum și Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2007:706, punctele 22-29).

14 — A se vedea în acest sens Hotărârile Broekmeulen (246/80, EU:C:1981:218, punctele 15 și 17) și Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:383, punctele 7 și 9), precum și Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, punctul 82).

20. Întrucât, în opinia noastră, Curtea a adoptat deja, în acest domeniu, o interpretare a articolului 267 TFUE suficient de flexibilă pentru a garanta interpretarea uniformă a dispozițiilor dreptului Uniunii la nivel național, considerăm că dispozițiile Directivei 89/665 sau faptul că Tribunal Català de Contractes del Sector Públic este competent în mod expres în domeniul achizițiilor publice nu au efecte deosebite asupra aplicării articolului 267 TFUE în speță.

B – Cu privire la condițiile clasice, altele decât „caracterul obligatoriu al competenței” organului de trimitere, care permit calificarea unui organ de trimitere drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE

1. Cu privire la originea legală și la caracterul permanent ale organului de trimitere

21. În ceea ce privește originea legală a Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, reiese atât din răspunsul acestuia la cererea de lămuriri a Curții, cât și din observațiile guvernului spaniol prezentate în cursul ședinței că Tribunal Català de Contractes del Sector Públic a fost înființat de Comunitatea autonomă Catalonia în conformitate cu competența legislativă specială prevăzută de dreptul spaniol¹⁵.

22. Acest organ a fost înființat inițial ca organ unipersonal, denumit „Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de Cataluña” (organul administrativ responsabil pentru soluționarea căilor de atac în materie contractuală în Catalonia), prin a patra dispoziție adițională din Legea 7/2011 din 27 iulie 2011 privind măsurile fiscale și financiare¹⁶. Din cauza volumului ridicat și a specificității cauzelor care țineau de competența Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de Cataluña, a fost transformat într-un organ colegial, denumit „Tribunal Català de Contractes del Sector Públic”, prin Decretul 221/2013 din 3 septembrie 2013¹⁷. Decretul conține dispozițiile privind, printre altele, înființarea, competența și compunerea Tribunal Català de Contractes del Sector Públic. Astfel, criteriul originii legale a acestui organ este în mod cert îndeplinit.

23. Pe de altă parte, în calitate de element al sistemului de soluționare jurisdicțională a litigiilor în domeniul achizițiilor publice, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic îndeplinește cerința caracterului permanent¹⁸. Astfel, deși membrii instanței menționate sunt numiți pentru un mandat reînnoibil de cinci ani¹⁹, această instanță, în calitate de organ de drept public, are totuși un caracter permanent și nu este, prin urmare, o instanță ad-hoc care ar fi înființată în scopul soluționării unui litigiu individual.

15 — Din lămuririle furnizate de organul de trimitere reiese că instanțele spaniole specializate în soluționarea problemelor care țin de domeniul achizițiilor publice au fost înființate prin Decretul regal legislativ 3/2011 din 14 noiembrie 2011, prin care se aprobă textul codificat al Legii contractelor din sectorul public (BOE nr. 276 din 16 noiembrie 2011, p. 117729, denumit în continuare „Decretul regal legislativ 3/2011”). Decretul regal legislativ 3/2011 a înființat Tribunal Administrativo Central de Recursos Contractuales (organul central) și a autorizat comunitățile autonome să înființeze instanțe responsabile de soluționarea căilor de atac corespunzătoare în comunitățile autonome.

16 — Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya nr. 5931 din 29 iulie 2011. Potrivit celei de a patra dispoziții adiționale, alineatul 1, „[n]atura acestui organ este cea a unui organ administrativ specializat care acționează în mod complet independent în exercitarea competențelor sale”.

17 — Decretul 221/2013 privind instituirea, organizarea și funcționarea Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya nr. 6454 din 5 septembrie 2013). Potrivit guvernului spaniol, aceste norme reglementează organizarea și funcționarea Tribunal Català de Contractes del Sector Públic în același mod ca normele care reglementează Tribunal Administrativo Central de Recursos Contractuales, prevăzute de Decretul regal legislativ 3/2011.

18 — În ceea ce privește criteriul caracterului permanent, a se vedea în special Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctele 25 și 26), precum și Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1997:402, punctul 38).

19 — Articolul 7 din Decretul 221/2013.

2. Cu privire la natura contradictorie a procedurii și la aplicarea normelor de drept

24. Pe de o parte, în ceea ce privește caracterul contradictoriu al procedurii deschise printr-o cale de atac specială în fața Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, trebuie amintit de la bun început că cerința unei proceduri contradictorii nu este un criteriu absolut²⁰. În aceste condiții, potrivit articolului 46 din Decretul regal legislativ 3/2011, părțile au posibilitatea de a prezenta observații și elemente de probă organului competent să soluționeze litigiul. În ceea ce privește Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, conform articolului 14 din Decretul 221/2013, desfășurarea procedurii căilor de atac speciale în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice este reglementată de normele de bază ale legislației privind achizițiile publice, de normele care asigură punerea în aplicare a acestei legislații și de modalitățile procedurale prevăzute de decretul menționat, precum și de reglementarea aplicabilă regimului juridic al autorităților publice și procedurii administrative de drept comun.

25. În plus, întrucât Tribunal Català de Contractes del Sector Públic este în mod clar sesizat, în cadrul căilor de atac speciale în materie de achiziții publice, cu litigii între, pe de o parte, o autoritate contractantă în calitate de pârâtă și, pe de altă parte, un ofertant care sesizează instanța, considerăm că, în speță, este întrunită condiția privind natura contradictorie a procedurii.

26. Pe de altă parte, potrivit informațiilor furnizate de organul de trimitere însuși, acesta din urmă efectuează un control al legalității deciziilor în materie de achiziții publice. Trebuie amintit că organe precum Tribunal Català de Contractes del Sector Públic au fost înființate în Spania cu scopul de a respecta obligațiile care decurg din Directiva 89/665, în special obligația de a garanta că deciziile luate de autoritățile contractante în cadrul unei proceduri de atribuire a contractelor de achiziții publice pot fi supuse unor căi de atac efective întemeiate pe nerespectarea legislației Uniunii în domeniul achizițiilor publice sau a normelor de drept intern de transpunere a acesteia. Astfel, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, în calitate de organ competent să judece astfel de căi de atac, aplică în mod vădit norme de drept.

3. Cu privire la independență

27. Conform jurisprudenței Curții, noțiunea de independență, care este inerentă activității de judecată, implică, înainte de toate, calitatea de terț a instanței în cauză în raport cu autoritatea care a adoptat decizia atacată²¹. Această noțiune comportă două aspecte. Primul aspect, extern, presupune ca instanța să fie protejată de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să pună în pericol independența membrilor săi în ceea ce privește judecarea litigiilor cu care sunt sesizați. Al doilea aspect, intern, este legat de noțiunea de imparțialitate și vizează echidistanța în raport cu părțile în litigiu și cu interesele lor din perspectiva obiectului acestuia. Acest aspect impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului în afara strictei aplicări a normei de drept²².

20 — Hotărârile Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punctul 31) și Gabalfrisa și alții (C-110/98-C-147/98, EU:C:2000:145, punctul 37).

21 — Hotărârile Corbiau (C-24/92, EU:C:1993:118, punctul 15), Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 49), RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, punctul 38), precum și TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctul 29).

22 — Hotărârile Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punctele 51 și 52 și jurisprudența citată), RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, punctele 39 și 40), precum și TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctele 30 și 31).

28. Aceste garanții de independență și de imparțialitate postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă²³. Jurisprudența consideră îndeplinită condiția referitoare la independența organului de trimitere numai în cazul în care, printre altele, motivele revocării membrilor acestuia sunt prevăzute de dispoziții legislative exprese²⁴.

29. În opinia noastră, aceste condiții de independență a organului de trimitere sunt îndeplinite în speță. Astfel, potrivit articolului 2 din Decretul 221/2013, care este intitulat „Natura juridică” și care privește înființarea Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, „[i]nstanța este un organ administrativ colegial specializat care își exercită funcțiile în deplină independență, obiectivitate și imparțialitate, nu este supus niciunui raport ierarhic și nu primește instrucțiuni din partea organelor autorităților publice în cauză”.

30. În ceea ce privește compunerea organului de trimitere, articolul 5 din Decretul 221/2013 prevede că acesta este compus dintr-un președinte și din două persoane care îndeplinesc calitatea de asesori, care sunt numite de persoana responsabilă de serviciul competent pentru stabilirea criteriilor, gestionarea și controlul atribuirii contractelor de achiziții publice. Condițiile care trebuie îndeplinite pentru a deveni membru al instanței sunt enumerate la articolul 6 din Decretul 221/2013. Reamintim că membrii sunt numiți pentru un mandat reînnoibil de cinci ani²⁵, perioadă în care funcționarii numiți ca membri ai instanței se află în situația administrativă de detașare, ceea ce înseamnă că se dedică exclusiv sarcinii lor în cadrul Tribunal Català de Contractes del Sector Públic²⁶. Potrivit articolului 8 alineatul 4 din Decretul 221/2013, membrii acestui organ sunt inamovibili, însă pot fi demși sau revocați pentru anumite motive enumerate în mod expres la articolul menționat²⁷. Articolul 11 din Decretul 221/2013 conține normele specifice privind motivele de abținere sau de recuzare.

31. Deși Tribunal Català de Contractes del Sector Públic aparține de „serviciul competent pentru stabilirea criteriilor, gestionarea și controlul atribuirii contractelor de achiziții publice”, acesta nu este supus niciunui raport ierarhic și nu primește instrucțiuni de la organele autorităților publice în cauză²⁸. La adoptarea deciziei sale, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic are calitatea de terț în raport cu interesele prezente în cauză și deține imparțialitatea necesară²⁹.

23 — Hotărârile Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 53 și jurisprudența citată), precum și TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctul 32).

24 — Hotărârea TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctul 32) și Ordonanța Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, punctul 24). Cu toate acestea, trebuie remarcat că, în Hotărârea Köllensperger și Atzwanger (C-103/97, EU:C:1999:52, punctele 20-25), Curtea a renunțat la această condiție și a considerat organul de trimitere instanță dintr-un stat membru, în pofida lipsei unor dispoziții specifice privind recuzarea și abținerea membrilor acestuia.

25 — A se vedea punctul 23 din prezentele concluzii.

26 — Trebuie remarcat că, în Hotărârea Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413), Curtea a considerat instanță dintr-un stat membru Comisia federală de supraveghere ai cărei membri „funcționari” erau membri ai autorității administrative naționale competente să exercite controlul concurenței și îndeplineau în mod *simultan* cele două funcții (a se vedea Concluziile avocatului general Tesouro prezentate în cauza Dorsch Consult [C-54/96, EU:C:1997:245, punctele 33 și 34]).

27 — De asemenea, considerăm că garanțiile privind inamovibilitatea membrilor „funcționari” în cauza Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413) erau mai reduse decât cele enumerate în speță, la articolul 8 alineatul 4 din Decretul 221/2013.

28 — A se vedea articolele 1 și 2 din Decretul 221/2013.

29 — Hotărârile RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, punctul 47), Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, punctul 21), precum și TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctul 37).

32. În sfârșit, trebuie remarcat că Tribunal Català de Contractes del Sector Públic nu are calitatea de pârât atunci când sunt atacate deciziile sale³⁰. Desigur, deciziile și actele adoptate de această instanță pot face obiectul unei acțiuni în contencios administrativ, însă este vorba despre protecția judiciară de al doilea grad de jurisdicție, ceea ce nu poate priva deciziile acestui organ de caracterul lor jurisdicțional în sensul articolului 267 TFUE. Deciziile organului de trimitere nu pot face obiectul unei revizuirii administrative³¹.

33. În opinia noastră, organul de trimitere îndeplinește, așadar, criteriul independenței astfel cum decurge acesta din jurisprudența Curții.

C – Cu privire la caracterul obligatoriu al competenței organului de trimitere

34. „Caracterul obligatoriu al competenței” organului de trimitere, în sensul jurisprudenței privind articolul 267 TFUE, a fost aspectul care a ridicat mai întâi îndoieli în cadrul Curții cu privire la calificarea drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE a Tribunal Català de Contractes del Sector Públic. Amintim că problema esențială în această privință este dacă faptul că o acțiune în fața organului de trimitere nu este singura cale de atac disponibilă exclude, în pofida caracterului obligatoriu al deciziei sale, posibilitatea de a califica acest organ drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE.

35. Astfel, din informațiile de care dispune Curtea reiese că o cale de atac în fața Tribunal Català de Contractes del Sector Públic este o cale de atac *alternativă*. Potrivit acestui organ, reclamantul poate *alege*³² între introducerea unei căi de atac speciale în fața Tribunal Català de Contractes del Sector Públic și introducerea unei acțiuni în contencios administrativ, însă alegerea efectuată este obligatorie pentru autoritate, care nu poate să o respingă³³. În schimb, în ceea ce privește sectoarele speciale prevăzute de Legea 31/2007 din 30 octombrie 2007 privind procedurile de atribuire a contractelor în sectorul apei, al energiei, al transporturilor și al serviciilor poștale³⁴, posibilitatea de a introduce în mod direct o acțiune în contencios administrativ nu este prevăzută. Prin urmare, pentru aceste sectoare, calea de atac specială nu reprezintă o alternativă, deoarece este necesară sesizarea instanțelor responsabile de soluționarea căii de atac, cum ar fi Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, înainte de a introduce o acțiune în fața instanțelor administrative ordinare competente.

30 — A se vedea Hotărârile Corbiau (C-24/92, EU:C:1993:118, punctele 16 și 17), Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctele 49 și 51), precum și Hotărârea TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punctul 37) și Ordonanța MF 7 (C-49/13, EU:C:2013:767, punctul 19).

31 — A se vedea articolul 29 din Decretul 221/2013. A se vedea de asemenea în această privință Hotărârea Westbahn Management (C-136/11, EU:C:2012:740, punctul 30), în care Curtea a considerat instanță dintr-un stat membru în sensul articolului 267 TFUE Schienen-Control Kommission (Comisia de control feroviar austriacă), care se supunea dreptului procedural administrativ general, ale cărei decizii nu puteau fi anulate prin decizii administrative, ci puteau face obiectul unei acțiuni în fața Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă). O abordare similară a fost adoptată de Curte în special în Hotărârea Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:613, punctele 20-22). A se vedea în această privință Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:303, punctele 32 și 34).

32 — Potrivit guvernului spaniol, un proiect de lege, deja prezentat publicului, ar elimina posibilitatea de a alege. Astfel, dacă acest proiect ar fi aprobat, ar fi obligatorie introducerea mai întâi a unei căi de atac speciale în fața instanțelor competente să soluționeze calea de atac, cum ar fi Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.

33 — Potrivit guvernului spaniol, calea de atac este, prin urmare, opțională numai pentru ofertant, însă nu este niciodată opțională pentru autoritatea contractantă care nu poate să respingă alegerea ofertantului. Acest element nu este totuși decisiv, deoarece împrejurarea că pârâtul (autoritatea contractantă) are obligația de a accepta alegerea instanței efectuată de reclamant (ofertant) decurge din natura competenței jurisdicționale [a se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, punctul 39 și jurisprudența citată)]. În schimb, în opinia noastră, din împrejurarea că un contractant *poate alege între introducerea unei căi de atac speciale în fața organului de trimitere și introducerea unei acțiuni în contencios administrativ* rezultă că alegerea pe care o face este deopotrivă obligatorie pentru el însuși și pentru autoritate, deoarece calea de atac devine *obligatorie pentru părți*. Prin urmare, considerăm că această cale de atac se caracterizează prin litispendență, chiar dacă acest lucru nu este constatat în mod expres în informațiile furnizate Curții. Principiul litispendenței este un principiu general de drept procedural, potrivit căruia o acțiune este inadmisibilă în cazul în care o altă instanță a fost deja sesizată cu o acțiune având același obiect (Hotărârile Franța/Parlamentul [358/85 și 51/86, EU:C:1988:431, punctul 12], Italia/Comisia [C-138/03, C-324/03 și C-431/03, EU:C:2005:714, punctul 64] și Hotărârea Diputación Foral de Vizcaya și alții/Comisia [C-465/09 P-C-470/09 P, EU:C:2011:372, punctul 58], precum și Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Belov [C-394/11, EU:C:2012:585, punctul 43]).

34 — BOE nr. 276 din 31 octombrie 2007, p. 44436.

36. Întrucât litigiul principal nu privește unul dintre sectoarele speciale prevăzute de Legea 31/2007 și menționate la punctul 35 din prezentele concluzii, considerăm, așadar, că în prezenta cauză trebuie aplicat regimul comun.

37. Astfel, trebuie amintit că competența unui organ de a sesiza Curtea se stabilește atât în funcție de criteriile structurale, cât și de criteriile funcționale. În această privință, un organ național poate fi calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE atunci când îndeplinește o funcție jurisdicțională, în timp ce, atunci când exercită alte funcții, în special de natură administrativă, această calificare nu îi poate fi recunoscută³⁵. În consecință, pentru a stabili dacă un organ național căruia i-au fost conferite prin lege funcții de natură diferită trebuie să fie calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE, este necesar să se verifice care este natura specifică a funcțiilor pe care le exercită în contextul normativ specific în care este chemat să sesizeze Curtea³⁶.

38. La fel ca celelalte criterii ale unei „instanțe dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE, criteriul „caracterului obligatoriu al competenței” organului de trimitere a fost dezvoltat în jurisprudența Curții. Trebuie remarcat că utilizarea acestei noțiuni în jurisprudența Curții nu a fost întotdeauna foarte coerentă. De cele mai multe ori, Curtea nu se referă în mod expres la acest criteriu și, cel puțin în limba franceză, utilizarea acestei noțiuni nu este lipsită de dificultăți. Apreciem că noțiunea „caracterului obligatoriu al competenței” organului de trimitere a fost menționată pentru prima dată, ca atare, în Hotărârea Dorsch Consult³⁷, chiar dacă noțiunea „competență obligatorie” a fost utilizată anterior pentru a susține constatarea potrivit căreia organul de trimitere era într-adevăr o „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE³⁸.

39. În Hotărârea Dorsch Consult³⁹, Curtea a deosebit două aspecte în ceea ce privește caracterul „obligatoriu” al instanței: pe de o parte, organul sesizat ar oferi, în realitate, singura cale de atac posibilă și, pe de altă parte, organul sesizat ar pronunța decizii cu forță obligatorie⁴⁰. În cauza respectivă, Curtea nu a trebuit totuși să precizeze în mod clar criteriul acordând preferință uneia dintre cele două interpretări, deoarece competența organului în discuție în cauza respectivă era „obligatorie” în ambele sensuri menționate mai sus⁴¹.

35 — Hotărârile Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, punctul 21) și Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 40 și jurisprudența citată).

36 — Hotărârea Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 41 și jurisprudența citată).

37 — C-54/96, EU:C:1997:413.

38 — A se vedea în acest sens Hotărârea Almelo (C-393/92, EU:C:1994:171, punctul 21) și Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza X (228/87, EU:C:1988:276, punctul 6; noțiunea utilizată este „competență obligatorie”), Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:228, punctul 17), precum și Concluziile avocatului general Darmon prezentate în cauza Almelo (C-393/92, EU:C:1994:42, punctele 30 și 32). În Hotărârea Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), persoanele în cauză aveau „obligația de a se adresa organului de trimitere ca instanță judiciară”. În Concluziile avocatului general Gand prezentate în cauza Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:25), se utilizează noțiunea „instanță obligatorie”. A se vedea în această privință și Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1997:402, punctele 36, 37 și 40), precum și nota de subsol 40 din prezentele concluzii.

39 — C-54/96, EU:C:1997:413.

40 — Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1997:402, punctul 36) conțin o interpretare similară a acestui criteriu efectuată înainte de pronunțarea Hotărârii Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413). Potrivit acestor concluzii, printre criteriile de care trebuie să se țină seama figurează „sesizarea obligatorie a organului în caz de litigiu”, precum și „competența organului de a soluționa un litigiu prin pronunțarea unei decizii cu caracter obligatoriu”. În Hotărârea Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1998:4), Curtea nu a abordat problema admisibilității, însă, în cadrul analizei întrebărilor, ea a considerat în mod implicit organul de trimitere o „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE.

41 — Hotărârea Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punctele 28 și 29). În Hotărârea Gabalfrisa și alții (C-110/98-C-147/98, EU:C:2000:145, punctele 35 și 36), Curtea a luat de asemenea în considerare aceste două aspecte ale caracterului obligatoriu, care erau întrunite. În mod similar, în Hotărârea Torresi (C-58/13 și C-59/13, EU:C:2014:2088, punctul 20), Curtea a considerat „obligatorie” competența unei instanțe, competență care era prevăzută de lege și nu prezenta *un caracter opțional*, deciziile instanței având forță executorie. Și în această cauză erau întrunite cele două aspecte. În această privință, a se vedea de asemenea Hotărârea Almelo (C-393/92, EU:C:1994:171, punctul 21) și Concluziile avocatului general Darmon prezentate în cauza Almelo (C-393/92, EU:C:1994:42, punctele 30 și 32), Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, punctul 47), precum și Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza TDC (C-222/13, EU:C:2014:1979, punctul 31).

40. La fel ca avocații generali Ruiz-Jarabo Colomer, Kokott și Szpunar, considerăm că noțiunea „obligatoriu” trebuie să se refere mai degrabă la faptul că deciziile organului de trimitere au forță obligatorie decât la faptul că o cale de atac introdusă în fața acestui organ constituie singura cale de atac posibilă⁴².

41. Astfel, în Hotărârea Emanuel⁴³, Curtea a considerat instanță dintr-un stat membru în sensul articolului 267 TFUE persoana desemnată să se pronunțe în apel cu privire la deciziile din registrul mărcilor, care împărțea această competență cu o instanță ordinară și a cărei sesizare depindea de reclamant, care avea posibilitatea de a alege instanța în fața căreia să formuleze calea de atac. Deciziile acestei persoane aveau forță obligatorie⁴⁴.

42. În mod similar, în Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta⁴⁵, Curtea a calificat drept „obligatorie” competența Tribunal Arbitral Tributário (Portugalia) care se prezenta ca o cale alternativă de soluționare a litigiilor în materie fiscală și ale cărei decizii erau obligatorii pentru părți. În materie fiscală, la fel ca în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, contribuabilul avea posibilitatea fie de a sesiza instanța administrativă, fie de a solicita constituirea tribunalului arbitral în materie fiscală, iar administrația fiscală trebuia să se conformeze deciziei acestuia. Arbitrajul fiscal nu era, așadar, un mijloc juridic suplimentar la îndemâna contribuabilului, ci o alternativă reală la justiția tradițională⁴⁶.

43. Astfel, din hotărârile citate anterior reiese că, în opinia Curții, existența unei căi de atac alternative la calea jurisdicțională în sensul strict nu exclude în mod necesar posibilitatea ca organul în fața căruia se introduce această cale de atac alternativă să fie calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE⁴⁷. Această cale de atac alternativă poate avea o natură diferită de cea tradițională, astfel cum este arbitrajul fiscal în raport cu acțiunea introdusă în fața unei instanțe administrative. Deși în mai multe hotărâri ale Curții este menționată existența unei singure căi de

42 — A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:50, punctul 29), Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, punctele 48 și 49), precum și Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, punctul 40). Curtea a considerat instanță dintr-un stat membru în sensul articolului 267 TFUE organele în cauză în Hotărârile Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:215) și Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754). În Hotărârea Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 54), problema „caracterului obligatoriu al competenței” organului de trimitere nu a fost examinată deoarece deciziile organului în cauză nu erau de natură jurisdicțională.

43 — C-259/04, EU:C:2006:215.

44 — În plus, deciziile erau, în principiu, definitive, cu condiția ca acestea să nu facă, în mod excepțional, obiectul unei acțiuni de control al legalității (Hotărârea Emanuel, C-259/04, EU:C:2006:215, punctele 21-25).

45 — C-377/13, EU:C:2014:1754.

46 — Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 29). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, punctele 38-40). În Hotărârea Broekmeulen (246/80, EU:C:1981:218), Curtea a admis de asemenea întrebarea preliminară adresată de un organism profesional independent, deși reclamantul avea posibilitatea, ca alternativă, de a sesiza instanțele ordinare. Totuși, trebuie remarcat că această cale alternativă nu fusese niciodată utilizată în practică (a se vedea punctele 15 și 17 din hotărâre). În plus, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265), operatorul economic avea, teoretic, libertatea de a introduce o cale de atac fie în fața Teleklagenævnet, un organ public permanent de soluționare a litigiilor, fie în mod direct în fața instanțelor de drept comun. Potrivit avocatului general Bot, această alegere nu se opunea recunoașterii competenței obligatorii a Teleklagenævnet [Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza TDC (C-222/13, EU:C:2014:1979, punctele 33 și 38)]. Cu toate acestea, Curtea nu a examinat caracterul obligatoriu al competenței sale, deoarece Teleklagenævnet nu îndeplinea criteriul independenței (punctul 38 din hotărâre).

47 — Desigur, în Ordonanța Emmeci (C-427/13, EU:C:2014:2121, punctele 28-31), Curtea a luat recent în considerare caracterul facultativ al căii de atac pentru a constata că organul de trimitere nu putea fi apreciat de instanța dintr-un stat membru în sensul articolului 267 TFUE. Trebuie totuși subliniat că, în această cauză, deciziile instanței de trimitere nu aveau un caracter obligatoriu. Prin urmare, competența organului de trimitere nu era în niciun caz obligatorie în sensul interpretării prezentate în Hotărârea Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413). În această privință, situația era identică în cauza în care s-a pronunțat Ordonanța Cafom și Samsung (C-161/03, EU:C:2003:413, punctele 14 și 15).

atac, în condițiile în care calea de atac în discuție în aceste hotărâri a fost efectiv singura cale de atac posibilă, Curtea nu a considerat niciodată că un organ de trimitere ar putea să nu fie apreciat ca fiind o „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE pentru simplul motiv că, în materia în cauză, ar exista mai multe căi de atac posibile⁴⁸.

44. În plus, în opinia noastră, acest criteriu a fost, de la început, utilizat de Curte pentru a exclude instanțele arbitrale private în sensul clasic, chiar dacă criteriul „caracterului obligatoriu al competenței” nu a fost menționat ca atare⁴⁹. Astfel, potrivit jurisprudenței, un tribunal arbitral convențional nu constituie o instanță dintr-un stat membru în sensul articolului 267 TFUE, întrucât nu există *nicio obligație*, nici în drept, nici în fapt, a părților contractante de a-și soluționa litigiile pe calea arbitrajului, iar autoritățile publice ale statului membru în cauză nu sunt nici implicate în decizia de a opta pentru arbitraj, nici chemate să intervină din oficiu în desfășurarea procedurii în fața arbitrului⁵⁰. În schimb, Curtea a declarat admisibile întrebările preliminare care i-au fost adresate de un tribunal arbitral care avea o origine legală, ale cărui decizii erau obligatorii pentru părți și a cărui competență nu depindea de acordul acestora⁵¹.

45. Prin urmare, faptul că decizia organului de trimitere are forță obligatorie este efectiv un criteriu necesar pentru ca acest organ să poată fi calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE, însă decizia respectivă nu este suficientă în sine pentru a califica drept „obligatorie” competența acestui organ în sensul jurisprudenței privind articolul 267 TFUE. În această privință, este de asemenea necesar ca organul în cauză să fie un organ prevăzut de lege a cărui competență să nu depindă de voința părților⁵². Amintim că, în opinia noastră, nu este totuși necesar ca o cale de atac introdusă în fața acestui organ să fie singura cale de atac posibilă.

46. În cazul în care s-ar reține abordarea opusă, teoretic, s-ar putea ridica problema referitoare la „caracterul obligatoriu al competenței” instanțelor de contencios administrativ spaniole în cadrul unei acțiuni în contencios administrativ introduse în fața acestor instanțe administrative ordinare în materie de achiziții publice. Considerăm că, într-o astfel de situație, competența unei instanțe de contencios administrativ nu ar putea fi calificată drept „obligatorie”, deoarece acțiunea în contencios administrativ nu ar fi singura cale de atac existentă⁵³.

47. În opinia noastră, avantajele legate de o interpretare a articolului 267 TFUE, care permite să se considere „instanță dintr-un stat membru” un organ de trimitere precum Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, în pofida existenței unei căi de atac alternative, sunt mai importante decât eventualele dezavantaje. Astfel, posibilitatea de a alege dintre mai multe căi de atac permite

48 — A se vedea în această privință notele de subsol 41 și 46 din prezentele concluzii. Cu toate acestea, Comisia a afirmat, în cadrul ședinței, că o interpretare *per a contrario* a acestei jurisprudențe ar putea conduce la concluzia că este necesar ca respectiva cale de atac să fie singura cale de atac rezonabilă. Potrivit Comisiei, ar trebui totuși să se țină seama de contextul normativ particular în care organul de trimitere este chemat să sesizeze Curtea [Hotărârea Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, punctul 41)] pentru a evita această interpretare. În orice caz, considerăm că în această privință nu ar fi posibilă o interpretare *per a contrario*, deoarece Curtea nu a constatat niciodată că lista cu criteriile stabilite de jurisprudență ar fi exhaustivă. Dimpotrivă, Curtea a declarat deja că natura contradictorie a procedurii nu este un criteriu absolut (a se vedea punctul 24 din prezentele concluzii).

49 — Curtea a confirmat totuși în Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 27) că jurisprudența sa privind tribunalele arbitrale convenționale este legată de acest criteriu.

50 — Hotărârile Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, punctele 10-12), Denuit și Cordenier (C-125/04, EU:C:2005:69, punctele 13 și 16, precum și jurisprudența citată) și Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 27). A se vedea de asemenea Ordonanța Merck Canada (C-555/13, EU:C:2014:92, punctul 17).

51 — Hotărârile Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:383, punctele 7-9) și Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctele 28 și 29). A se vedea de asemenea Ordonanța Merck Canada (C-555/13, EU:C:2014:92, punctele 18 și 19).

52 — A se vedea în acest sens Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 29).

53 — A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, punctul 48). În schimb, în cazul în care acțiunea în contencios administrativ nu este introdusă decât după decizia unui organ special precum Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, această problemă nu poate fi ridicată, deoarece, în acest stadiu, acțiunea în fața instanțelor administrative ordinare este, fără îndoială, obligatorie. Totuși, trebuie remarcat faptul că, în opinia guvernului spaniol, deciziile instanțelor responsabile de soluționarea căii de atac precum Tribunal Català de Contractes del Sector Públic nu fac decât rareori obiectul unei acțiuni în contencios administrativ, astfel că deciziile acestor instanțe sunt deseori definitive.

justițiabililor să opteze pentru calea de atac pe care o consideră cea mai adecvată în împrejurările existente⁵⁴. Instanțele specializate responsabile de soluționarea căilor de atac precum Tribunal Català de Contractes del Sector Públic în materie de achiziții publice pot deține cunoștințe considerabile care să le permită să soluționeze rapid și cu ajutorul experților litigiile cu care sunt sesizate. Totuși, este posibil, inclusiv în materie de achiziții publice, ca anumite căi de atac să fie mai degrabă legate de probleme de drept administrativ general. În acest caz, sesizarea obligatorie a unei instanțe specializate ar fi inutilă dacă instanța administrativă ordinară ar fi mai calificată să soluționeze litigiul⁵⁵.

48. Trebuie menționat că deciziile Tribunal Català de Contractes del Sector Públic sunt obligatorii pentru părți și au caracter executoriu⁵⁶. Astfel, aceste decizii produc aceleași efecte ca deciziile pronunțate de o instanță de contencios administrativ în primă instanță, chiar dacă se formulează o cale de atac în fața unei instanțe administrative superioare corespunzătoare. În opinia noastră, în lipsa unei acțiuni în fața unei instanțe de contencios administrativ, deciziile Tribunal Català de Contractes del Sector Públic reprezintă o soluție obligatorie și definitivă a litigiului dintre autoritatea contractantă și ofertant⁵⁷. Astfel, deciziile se caracterizează printr-o autoritate similară cu efectul principiului *res iudicata*.

49. Din toate considerațiile de mai sus rezultă că Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, în calitate de organ administrativ colegial specializat instituit prin legislația națională, a cărui competență legală nu depinde de voința părților și care pronunță decizii obligatorii, îndeplinește criteriile rezultate din jurisprudență pentru a fi calificat drept „instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE. Un litigiu este pendent pe rolul său și acesta este chemat să se pronunțe în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional. Prin urmare, Curtea este competentă să se pronunțe cu privire la întrebările preliminare adresate de acest organ, iar cererea de decizie preliminară este admisibilă.

IV – Concluzie

50. În lumina considerațiilor de mai sus, propunem Curții să se declare competentă pentru a se pronunța cu privire la întrebările preliminare adresate de Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.

54 — Să nu uităm că, în materie civilă, instanțele alternative pot coexista. A se vedea în special articolele 7 și 8 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 351, p. 1), care enumeră mai multe foruri alternative în materie civilă.

55 — Cu privire la specializarea instanțelor, a se vedea Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, punctul 50).

56 — Potrivit articolului 26 din Decretul 221/2013, Tribunal Català de Contractes del Sector Públic poate stabili nelegalitatea deciziilor luate de autoritățile contractante și, după caz, le poate anula și poate de asemenea să oblige autoritatea contractantă să acorde persoanei interesate despăgubiri pentru daunele și prejudiciile suferite. Acest organ are de asemenea competența materială de a se pronunța cu privire la adoptarea de măsuri provizorii prealabile introducerii căii de atac speciale în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice și de a soluționa problemele de nulitate întemeiate pe cauzele specifice de nulitate a contractelor.

57 — Amintim că, în opinia guvernului spaniol, aceste decizii nu sunt decât rareori contestate (a se vedea nota de subsol 53 din prezentele concluzii).